

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร ในด้านการออกแบบพื้นที่ ด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม และด้านการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น โดยมีการศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำรา เอกสาร วารสาร บทความจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดสนามเด็กเล่น รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล และเข้าไปสังเกตการจัดสนามเด็กเล่น การใช้สนามเด็กเล่น และกิจกรรมประจำวันของเด็กอนุบาล เพื่อได้แนวทางในการสร้างเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการวิจัย ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูอนุบาลที่สอนในชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 322 คน และครูอนุบาลจำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูอนุบาล แบบสังเกตพฤติกรรมครูอนุบาลในการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น และแบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือของความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. จัดส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหารและครูอนุบาลในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยผู้วิจัยให้จัดส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์ โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2549 ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนจากผู้บริหาร จำนวน 262 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.36 และได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์คืนจากครูอนุบาล จำนวน 262 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 81.36

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลาในการสัมภาษณ์ ผู้บริหารและครูอนุบาล ในสังกัดสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารจำนวน 8 คน และครูอนุบาลจำนวน 8 คน โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากร โรงเรียนละ 2 วัน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม ถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสังเกต ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลาในการสังเกตครูอนุบาล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยครูอนุบาลจำนวน 8 คน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม ถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจ ผู้วิจัยติดต่อประสานงานนัดหมาย วัน เวลาในการสำรวจสนามเด็กเล่นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ประกอบด้วยโรงเรียนจำนวน 8 โรงเรียน โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม ถึงวันที่ 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารและผู้ปกครอง เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร โดยสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมของครูอนุบาลในการใช้และการดูแลรักษาสนามเด็กเล่น โดยสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจการจัดสนามเด็กเล่นในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร โดยสรุปเนื้อหาและนำเสนอแบบบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการสรุปผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ สภาพการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล และปัญหาในการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล รายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

ผู้วิจัยได้แบ่งการสรุปผลการวิจัยแบ่งเป็น สภาพการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการออกแบบพื้นที่ การเลือกเครื่องเล่นสนาม การใช้งานและการดูแลรักษา มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การออกแบบพื้นที่

1) ขนาด ที่ตั้ง และองค์ประกอบในสนามเด็กเล่น

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นจากพื้นที่ว่างในโรงเรียน (ร้อยละ 79.77) มีขนาด 50-100 ตารางวา (ร้อยละ 34.73) สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีพื้นที่ให้เด็กเล่นอิสระ (ร้อยละ 74.81) โรงเรียนส่วนใหญ่จัดสนามเด็กเล่นใกล้อาคารเรียน (ร้อยละ 87.79) และสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีรั้ว (ร้อยละ 66.79) โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีสระน้ำหรือบ่อน้ำ (ร้อยละ 51.15) ช่วงเวลาที่แสงแดดส่องถึงสนามเด็กเล่น คือ 10.00 -12.00 น. และใช้รั้วเงาจากต้นไม้เพื่อป้องกันแสงแดด (ร้อยละ 79.77) และผลจากการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ สรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวน 6 โรงเรียนใน 8 โรงเรียนมีการกำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นหลังจากสร้างอาคารเรียน โรงเรียน 3 โรงเรียนใน 8 โรงเรียนเลือกองค์ประกอบของสนามเด็กเล่นจากสิ่งที่โรงเรียนมีอยู่แล้ว โรงเรียนทั้งหมด 8 โรงเรียนใช้การตกแต่งสนามเพื่อให้เกิดความร่มรื่น

2) ชนิดของพื้นสนาม

สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ใช้สร้างจากปูน หญ้า และทราย (ร้อยละ 32.06) เมื่อมีฝนตกในสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ไม่มีน้ำขัง แต่ใช้เวลา 15 นาที เพื่อให้พื้นแห้งสนิท (ร้อยละ 55.34) และผลจากการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจ สรุปได้ว่าโรงเรียนจำนวน 4 โรงเรียนใน 8 โรงเรียน สร้างพื้นสนามเด็กเล่นจากทราย

1.2 การเลือกเครื่องเล่นสนาม

1) ความปลอดภัย

สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีโครงสร้างของเครื่องเล่นสนามทำจากอลูมิเนียม (ร้อยละ 37.02) และมีเครื่องเล่นสนามแบบแยกชิ้นและหลายประเภท (ร้อยละ 72.14) โรงเรียนส่วนใหญ่มี

การติดตั้งเครื่องเล่นสนามแบบวางเครื่องเล่นบนพื้นสนาม (ร้อยละ 65.27) และมีลักษณะการประกอบเครื่องเล่นโดยการเชื่อมต่อของวัสดุ (ร้อยละ 74.81) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวน 4 โรง ใน 8 โรงไม่ยึดติดเครื่องเล่นสนามกับพื้นของสนาม และโรงเรียนจำนวน 5 โรง ใน 8 โรงมีเครื่องเล่นสนามบางชิ้นที่มีมาตรฐานและบางชิ้นที่ไม่มีมาตรฐาน

2) พัฒนาการ

โรงเรียนส่วนใหญ่คำนึงถึงการเลือกเครื่องเล่นสนามที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กเป็นอันดับแรก (ร้อยละ 61.83) โรงเรียนมีเครื่องเล่นสนามต่าง ๆ ได้แก่ เครื่องปีนป่าย ไม้ลื่น และชิงช้า (ร้อยละ 86.26, 77.86 และ 68.32 ตามลำดับ) สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีบ้านจำลองเป็นอุปกรณ์ประกอบการเล่น (ร้อยละ 37.79) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวน 7 โรง ใน 8 โรงมีเครื่องเล่นสนามประเภทปีนป่าย

1.3 การใช้งานและการดูแลรักษา

1) การใช้งานตามลักษณะของเครื่องเล่นสนาม

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดบุคลากรในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูพี่เลี้ยง และครูเวรประจำวัน (ร้อยละ 72.90, 68.70 และ 56.11 ตามลำดับ) โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยในสนามเด็กเล่น (ร้อยละ 67.18) โดยมีวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ อบรมโดยบุคลากรภายในโรงเรียน จัดระบบนิเทศภายใน และเชิญวิทยากรให้ความรู้ (ร้อยละ 82.06, 44.66 และ 30.53 ตามลำดับ) โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น (ร้อยละ 81.03) โดยมีข้อตกลงต่าง ๆ ได้แก่ ต้องล้างมือหลังการเล่น ห้ามนำอาหารและเครื่องดื่มเข้ามาในสนามเด็กเล่น และเก็บของเล่นเข้าที่เมื่อเล่นเสร็จ (ร้อยละ 74.43, 62.60 และ 61.07 ตามลำดับ) อัตราส่วนของผู้ดูแลเด็กกับจำนวนเด็ก คือ 1:20 (ร้อยละ 50.00) โรงเรียนส่วนใหญ่มีการบทบาทและหน้าที่ของครูที่ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น ได้แก่ ดูแลเด็กขณะเล่น ให้คำแนะนำวิธีการเล่น ดูแลความสะดวกในสนามเด็กเล่น (ร้อยละ 94.27, 92.37 และ 73.66 ตามลำดับ) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจพบว่า โรงเรียนทั้งหมด 8 โรงมีการจัดผู้ดูแลเด็กขณะที่เด็กเล่นในสนามเด็กเล่น โรงเรียนทั้งหมด 8 โรง มีการกำหนดกติกาในการใช้สนามเด็กเล่น ได้แก่ การไม่รังแกกันในสนามเด็กเล่น โดยที่ครูอนุบาลบางคนบอกเด็กก่อนที่เด็กจะลงในสนามเด็กเล่น

2) การใช้สนามเพื่อกิจกรรมเสริมประสบการณ์

โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้สนามเด็กเล่นในช่วงเวลาต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมกลางแจ้ง ก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ และหลังเลิกเรียน (ร้อยละ 84.73, 53.05 และ 53.05 ตามลำดับ) ระยะเวลา

ที่จัดให้เด็กเล่นอิสระ คือ 15-30 นาที (ร้อยละ 72.90) และระยะเวลาที่ให้เด็กเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวัน คือ 15-30 นาที (ร้อยละ 76.34) การจัดกิจกรรมเพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ได้แก่ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (ร้อยละ 88.93, 45.80 และ 37.40 ตามลำดับ) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า โรงเรียนทั้งหมด 8 โรงเรียนให้เด็กเล่นในสนามเด็กเล่นแต่บางครั้งก็ไม่ได้พาเด็กลงไปเล่น เนื่องจากฝนตกหรือเด็กยังเรียนกิจกรรมอื่นไม่เสร็จ

3) การดูแลรักษา

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดให้มีการทำความสะอาดทุกวัน (ร้อยละ 84.35) โดยมีภารโรงเป็นผู้ทำความสะอาด (ร้อยละ 89.69) หน้าที่ในการทำความสะอาดในสนามเด็กเล่น ได้แก่ เก็บเศษขยะและสิ่งปฏิกูล ตัดแต่งต้นไม้และสนามหญ้า และเก็บสิ่งของมีคม (ร้อยละ 98.85, 45.04 และ 25.57 ตามลำดับ) โรงเรียนส่วนใหญ่มีระบบในการตรวจสอบความปลอดภัยของเครื่องเล่นสนาม (ร้อยละ 54.58) โดยมีลักษณะการตรวจสอบ คือ เมื่อพบเครื่องเล่นชำรุด ติดป้ายซ่อม (ร้อยละ 50.00) และมีครูคอยดูแลการซ่อมแซม (ร้อยละ 44.66) การซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่นจะซ่อมแซมทุกสิ้นปีการศึกษา (ร้อยละ 83.59) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสังเกตสรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวนทั้งหมด 8 โรงเรียนมีการทำความสะอาดสนามเด็กเล่นทุกเช้า โดยภารโรงเก็บเศษขยะและสิ่งปฏิกูลในสนามเด็กเล่น

ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

ผู้วิจัยได้สรุปปัญหาในการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัญหาด้านการออกแบบพื้นที่ ปัญหาด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม และปัญหาด้านการใช้งานและการดูแลรักษา

2.1 ปัญหาด้านการออกแบบพื้นที่

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับขนาดของสนามเด็กเล่นที่มีขนาดเล็ก (ร้อยละ 65.27 รองลงมาคือ ที่ตั้งของสนามเด็กเล่นที่อยู่ใกล้อาคารเรียน ทำให้ยากต่อการเพิ่มขนาดหรือตกแต่งพื้นที่ให้เหมาะสม (ร้อยละ 46.56) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวน 4 โรงเรียน ใน 8 โรงเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับขนาดในการสร้างสนามเด็กเล่นที่มีขนาดเล็กเกินไป

2.2 ปัญหาด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาการติดตั้งเครื่องเล่นสนาม (ร้อยละ 31.68) รองลงมาคือ มาตรฐานของเครื่องเล่นสนาม (ร้อยละ 22.14) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า โรงเรียนจำนวน 4 โรงเรียนใน 8 โรงเรียนต้องการเครื่องเล่นสนามใหม่

2.3 ด้านการใช้งานและการดูแลรักษา

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการใช้งานที่ไม่ถูกต้อง และไม่ปลอดภัย (ร้อยละ 17.56) ปัญหาการจัดกิจกรรมในสนามเด็กเล่น คือ สนามเด็กเล่นมีขนาดเล็ก ไม่มีพื้นที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากการเล่นเครื่องเล่นสนาม (ร้อยละ 17.56) รองลงมาคือ ข้อปฏิบัติในการใช้สนามเด็กเล่น คือ เด็กและผู้ปกครองไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงในการใช้สนามเด็กเล่น (ร้อยละ 16.41) ผลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสำรวจสรุปได้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการใช้เครื่องเล่นสนามที่ไม่ถูกต้อง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการจัดสนามเด็กเล่นของโรงเรียนอนุบาลของผู้บริหารและครูอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดสนามเด็กเล่น

1.1 ด้านการออกแบบพื้นที่ จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการกำหนดขนาดของสนามเด็กเล่นจากพื้นที่ว่างในโรงเรียน ซึ่งมีขนาด 50-100 ตารางวา (100-200 ตารางเมตร) ไม่สอดคล้องกับ เยาวพา เตชะคุปต์กล่าวว่า สนามเด็กเล่นควรมีขนาด 7.5 ถึง 100 ตารางฟุต (2.25 – 3 ตารางเมตร) ต่อจำนวนเด็ก เพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายได้สะดวกและช่วยลดอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น สถานที่ตั้งของสนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับอาคารเรียน เพื่อความสะดวกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น และช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการปลูกต้นไม้ที่ทำที่กันแดดเพื่อให้เกิดความร่มรื่นและบังแสงแดดในช่วงเวลากลางวัน เพื่อให้สนามเด็กเล่นเหมาะสมต่อการใช้งานในทุกช่วงเวลา เนื่องจากการจัดสนามเด็กเล่นให้ใกล้กับอาคารเรียนมีข้อดี แต่มีข้อเสียคือ ทำให้มีข้อกำหนดในการตกแต่งสนาม เนื่องจากพื้นที่ด้านหนึ่งของสนามเด็กเล่นจะติดกับอาคารเรียน สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่มีพื้นที่ให้เด็กเล่นอิสระ ซึ่งสอดคล้องกับ Mason (1982) ที่กำหนดลักษณะขององค์ประกอบของสนามเด็กเล่นที่ดีต้องมีพื้นที่สำหรับการเล่นอิสระ เนื่องจากพื้นที่ในการเล่นอิสระช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกาย โดยเด็กจะได้เคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย พัฒนาการทางสติปัญญา เมื่อเด็กมีพื้นที่ในการเล่นอิสระช่วยทำให้เด็กได้มีโอกาสในการคิดเกมหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในสนามเด็กเล่น เมื่อเด็กได้คิด

เกมและกิจกรรมต่าง ๆ เด็กจะได้พัฒนาทางด้านสังคม ดังที่ Parten (1972) กล่าวว่า การเล่นร่วมกันเป็นการเล่นทางสังคมที่มีความซับซ้อนมากที่สุด เด็กต้องใช้ความพยายามในการประสานสัมพันธ์ ตั้งแต่การแบ่งปันของเล่นกับเพื่อน การปฏิบัติตามข้อตกลงหรือกติกาในการเล่น และการแสดงบทบาท เป็นผู้นำและผู้ตามในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่คล้ายกับชีวิตจริงในสังคม เพราะการเล่นเกมหรือกิจกรรมต่าง ๆ นั้นเด็กสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม เมื่อเด็กเล่นเป็นกลุ่ม เด็กจะได้ฝึกการเล่นร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม เมื่อเด็กได้มีพื้นที่ในการเล่นอิสระเด็กจะได้รับความสนุกสนานพร้อมกับการพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ใช้สร้างจากปูนซึ่งไม่สอดคล้องกับ CPSC (2006) ได้กำหนดความสามารถในการรองรับแรงกระแทกของวัสดุแต่ละชนิดให้สามารถลดแรงกระแทกจากการผลัดตกจากเครื่องเล่นสนาม หรืออุบัติเหตุในสนามเด็กเล่น และการใช้พื้นปูนซีเมนต์สร้างเป็นพื้นของสนามเด็กเล่นไม่เหมาะสม เนื่องจากปูนซีเมนต์มีความแข็ง ไม่สามารถยืดหยุ่นได้ เมื่อได้รับแรงกระแทก และพื้นผิวของปูนซีเมนต์มีความขรุขระ เมื่อเด็กผลัดหล่นจากเครื่องเล่นสนาม ผิวของเด็กจะกระแทกกับปูนซีเมนต์ทำให้เกิดการบาดเจ็บได้ง่ายมากขึ้น

1.2 ด้านการเลือกเครื่องเล่นสนาม จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการวางเครื่องเล่นบนพื้นสนามโดยไม่มีที่ยึดติดเครื่องเล่นสนามกับพื้นสนามเด็กเล่น ไม่สอดคล้องกับ CPSC (2003) ที่กล่าวว่า การยึดติดเครื่องเล่นสนามกับพื้นสนามช่วยให้ลดอุบัติเหตุในการเล่น เนื่องจากเมื่อเด็กเล่นเครื่องเล่นสนามแล้วเครื่องเล่นสนามไม่ได้ยึดติดกับพื้นสนาม อาจทำให้เครื่องเล่นสนามล้มทับเด็ก โรงเรียนส่วนใหญ่เลือกเครื่องเล่นที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ดังนั้นการติดตั้งเครื่องเล่นสนามจะต้องมีการฝังฐานของสนามเด็กเล่นลงในพื้นสนาม เพื่อให้ทนทานต่อการเล่นและช่วยลดอุบัติเหตุที่จะเกิดขึ้นในสนามเด็กเล่น และการระยะห่างของการวางเครื่องเล่นสนามในสนามเด็กเล่นไม่มีระยะห่างของเครื่องเล่นแต่ละชิ้นไม่ถึง 180 เซนติเมตร ไม่สอดคล้องกับ CPSC (2006) ได้ให้คำแนะนำของระยะห่างในการจัดวางเครื่องเล่นสนามแต่ละชนิด และกำหนดพื้นที่รองรับภายใต้เครื่องเล่นสนาม เพื่อป้องกันการผลัดหล่นจากเครื่องเล่น แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล

1.3 การใช้งานและการดูแลรักษา จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดบุคลากรในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น สอดคล้องกับที่ CPSC (2006) กล่าวว่า การจัดผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่นช่วยให้อุบัติเหตุในสนามเด็กเล่นลดลง เพราะผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ดูแลและสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็ก พร้อมทั้งตักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมการเล่นที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับวิจัยรณยะโชตระ (2537) ได้กำหนดบทบาทของผู้ดูแลเด็กไว้ว่า ผู้ดูแลเด็กควรเอาใจใส่สอดดูการเล่นของเด็ก

อย่างใกล้ชิด ไม่ปล่อยให้เด็กเล่นโดยลำพัง ซึ่งสอดคล้องกับภรณ์ คุรุรัตน์ (2535) ได้เสนอแนะบทบาทของผู้ดูแลเด็กต้องเป็นผู้ชี้แนะ ผู้คอยวินิจฉัย ผู้ประเมินผล และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก โรงเรียนส่วนใหญ่มีการให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็กในสนามเด็กเล่นโดยการอบรมจากบุคลากรภายใน ทำให้ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ในการสังเกตพฤติกรรมและช่วยเหลือเด็กในสนามเด็กเล่นได้ดีขึ้น สอดคล้องกับภเนตร (2546) ซึ่งเสนอแนะบทบาทของผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมการเล่นของเด็กต้องมีความเข้าใจที่ดีเกี่ยวกับการเล่น มีความรู้ในรูปแบบการเรียนรู้ของเด็กเพื่อที่จะสามารถส่งเสริมการเล่นของเด็กเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัย อัตราส่วนของผู้ดูแลเด็กกับจำนวนเด็กส่วนมากคือ 1:20 ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์การประสานงานวิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก (2545) ที่กำหนดอัตราส่วนของผู้ดูแลเด็กกับเด็ก คือ 1: 20 ระยะเวลาในการใช้สนามเด็กเล่น โรงเรียนส่วนใหญ่ให้เด็กเล่นอิสระ 15-30 นาที และเล่นตามตารางกิจกรรมประจำวัน 15-30 นาที สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ (2540) ที่กล่าวว่าเด็กควรได้เล่นอิสระและกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 45 นาที เพื่อให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่และเล็ก การประสานสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ของร่างกาย และผ่อนคลายความตึงเครียด แต่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไม่สอดคล้องกับข้อมูลจากการสังเกต เนื่องจากครูอนุบาลไม่ได้ให้เด็กลงเล่นในสนามเด็กเล่นทุกวันตามตารางกิจกรรมประจำวัน แต่เป็นการเล่นหลังจากที่เด็กทำงานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมายในระหว่างรอเพื่อนหรือเป็นรางวัลจากการทำงานเสร็จตามที่ได้รับมอบหมาย

สนามเด็กเล่นส่วนใหญ่ได้รับการทำความสะอาดทุกวัน โดยมีภารโรงเป็นผู้ทำความสะอาด สอดคล้องกับวิจิตร บุญยะโหดระ (2537) ภรณ์ คุรุรัตน์ (2535) และภเนตร ธรรมบวร (2546) ที่กำหนดว่าสนามเด็กเล่นต้องมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเล่น เพื่อให้เด็กไม่ได้รับอุบัติเหตุจากเศษขยะ เศษแก้ว และสิ่งปฏิกูลในสนามเด็กเล่น การตรวจสอบเครื่องเล่นสนามโรงเรียนส่วนใหญ่มีการตรวจสอบเครื่องเล่นสนาม และเมื่อพบเครื่องเล่นชำรุดจะมีการติดป้ายซ่อม แต่จากการสำรวจพบว่า เมื่อมีเครื่องเล่นชำรุดไม่มีการติดป้ายซ่อม หรือเคลื่อนย้ายเครื่องเล่นสนามนั้นออกจากสนามเด็กเล่น และปล่อยให้เด็กเล่นเครื่องเล่นชิ้นนั้นต่อไป โดยมีครูเป็นผู้ดูแลการเล่นของเด็ก เห็นได้ว่าผู้ดูแลสนามเด็กเล่นไม่คำนึงถึงอุบัติเหตุที่จะเกิดในสนามเด็กเล่น ไม่สอดคล้องกับ CPSC (2006) ที่กล่าวว่า เมื่อพบเครื่องเล่นชำรุดจะต้องติดป้ายรอกการซ่อมแซม ด้านความคุ้มค่าในการใช้สนามเด็กเล่น จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้สนามเด็กเล่นเพื่อกิจกรรมกลางแจ้งเป็นหลัก ซึ่งสนามเด็กเล่นสามารถใช้ในกิจกรรมประจำวันอื่น ๆ ได้แก่ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ฯลฯ และจากการสำรวจพบว่า องค์ประกอบต่างๆ ในสนามเด็กเล่นไม่เหมาะสม

กับการเล่น ได้แก่ บ่อทราย เครื่องเล่นสนามที่ชำรุด ซึ่งไม่มีการบำรุงรักษาเพื่อให้สามารถใช้งานได้ และทำให้เสียพื้นที่ในการเล่นมากขึ้น ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดสนามเด็กเล่น จากการสำรวจพบว่าสนามเด็กเล่นในบางโรงเรียนมีเครื่องเล่นที่ชำรุด แต่ทางโรงเรียนไม่ได้ซ่อมแซมหรือย้ายเครื่องเล่นนั้นออกจากสนามเด็กเล่น แต่ปล่อยให้เด็กเล่นเครื่องเล่นชิ้นนั้น โดยมีผู้ดูแลเด็กเป็นผู้คอยตักเตือนเมื่อเด็กมีพฤติกรรมการเล่นที่ไม่เหมาะสม โดยครูอนุบาลทราบว่ามีเครื่องเล่นชำรุด และได้แจ้งไปยังผู้บริหาร แต่ยังไม่ได้รับการบำรุงรักษาจากสาเหตุดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าทางโรงเรียนไม่ได้แก้สาเหตุของปัญหา แต่ให้ผู้ดูแลเด็กคอยควบคุมปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น -

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารและครูอนุบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรเห็นความสำคัญในการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กอนุบาล เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก และส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง
2. ควรมีการจัดอบรม ให้ความรู้แก่ผู้บริหารในการจัดสนามเด็กเล่น และครูอนุบาลในการใช้สนามเด็กเล่นอย่างถูกวิธี เพื่อให้การเล่นในสนามเด็กเล่นของเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะโปรแกรมการให้ความรู้แก่ครูอนุบาลในการดูแลเด็กในสนามเด็กเล่น
2. ควรมีการทำวิจัยในลักษณะการสร้างสนามเด็กเล่นเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกายแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. ควรมีการทำวิจัยในการจัดสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กวัยเตาะแตะในสถานรับเลี้ยงเด็ก